

מקצה קיצוצים

איך זה שממשלה שלנו, דווקא היא, לא ממש איתנו, אומרים בגליל ומתכוונים להחלטת האוצר לקצץ בצורה משמעותית את הסובסידיה שניתנה למגדלי הפטמים והביצים באיזור. "חוק הגליל" מאבד גובה

איצי ברטנא

במקום עיניים לשמיים (אין צורך, הגשם ממש בסדר), נשאו בימים האחרונים הרבה חקלאים מהגליל והגולן עיניים רווקא לירושלים, למשרד האוצר, שם הושלמה התקנתו של תקציב המדינה לשנת '93, והכל בגלל כוונת המשרד לתקן את "חוק הגליל", ולהתאימו למצב החדש שנוצר בענף הלול מאז התקבל החוק, בינואר '90. בגדול, מרוכז על קיצוץ של כ-50 אחוז בסובסידיה, שהם כ-8 מיליוני שקלים, לקיבוצי הגליל והגולן.

המאבק שניהלו פרנסי האיזור בחודשים האחרונים עם ראשי האוצר, לא היה על עצם ההחלטה לקצץ, אלא על עומק הקיצוץ, ובעניין זה ראו עין בעין עם ראשי התנועות הקיבוציות ומשרד החקלאות. "לא נשכח על הכביש", אומרים בגליל, "אם יורידו את הסובסידיה ל-20 אחוז, אצטני גם סובסידיה לרפתנות למחיר המטרה במקום למדד, אבל לא נוכל לקבל את עמדת האוצר, המבקש להורידה עד לרמה של 10 אחוז ולערכנה רק אחת לשלושה חודשים (במקום כל חודש, כפי שהיה מקובל עד היום)".

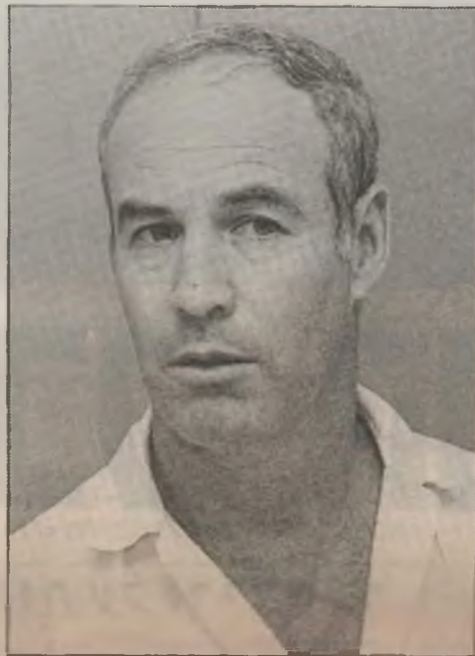
קצת היסטוריה: "חוק הגליל" התקבל בינואר '90, בעקבות דיווח המשרד על סובסידיה גלילית, שהתבצע בצורה בלתי נכונה. היתה מיועדת לרפתנות המוניות, ומה לא, להגדיל את מכסות הייצור המרורללות בענף העיקרי שעליו פרנסתם, הלול. החוק, שהכיר בצורך להעדיף את הגליל על פני אזורים אחרים, היטיב כרבעי עם "המשקים המשפחתיים", אבל השאיר בחוץ, כמו במקרים רבים אחרים, את המשק הקיבוצי. בעיניים כלות ראו חברינו הצורקים תמיד, ובמיוחד הפעם, איך המושבניקים השכנים זוכים למכסות ייצור נדיבות של 50 טון פטמים ו-500 אלף ביצים לשנה למשק, החליטו, ש"גם לנו מגיע". וכאן אנחנו מגיעים למקצה השיפורים של החוק.

התיקון לתיקון

גדי יעקב ממנרה וזיו לוריא מראון, שני משוגעים לדרך, היו הראשונים שהפסילו שרוולים, ובעזרת חברים טובים נוספים (ארתור ולנסקי, זלמן גסמיר, אחיק ברלי, שלמה חלבי וח"כ חגי מירום, שרחף את העסק במישור הפרלמנטרי), הושג במרס '92 התיקון המיוחל לחוק. גם הקיבוצים זכו לסובסידיה נדיבה ולהשלמת מכסות ל-500 טון למשק, ונראה היה שהענף מתחיל להמריא.

והוא באמת המריא, אבל רק כדי להתכונן מהר מהצפוי לנחיתה. כי בינתיים, הוחלט במשרד החקלאות לבטל את הסובסידיות לענף. בתמורה, זכו מגדלי העופות לפיצוי בצורה של עלייה משמעותית במחיר הפטמים. הגליל, חבל ארץ מועדף, המשיך כשלב זה לדגות מכל העולמות - גם מסובסידיה שמנה של 35-33 אחוז, וגם מהעלייה במחיר הפטמים, בשיעור של 10 אחוזים. החגיגה לא נעלמה מעיניהם של אנשי האוצר ומשרד החקלאות, ולפעמים, כמו כשיר ההוא, גם החגיגה נגמרת. כלומר, עכשיו הגיע תורו של התיקון לתיקון.

מדובר בפגיעה קשה מאוד. אחי ברלי

אחיק ברלי, מנהל ארגון הקניות האזורי: "נוצרה כאן באמת בעיה. שהייתה תקופה רצינית. הפצב שבגדר פטם מוסב, היה לו מכסה של 50 טון כקבל סובסידיה של 55 אלף שקל בשנה, מגדל ביצים עם מכסה של 500 אלף ביצים, נהנה מסובסידיה של 18

20 אלף שקל בשנה, ומי שמגדל תפוחים בכלל לא מקבל סובסידיה, יצרה עיוות שצערם לכל המדינה. קיבלנו, שחייב לבוא איזשהו תיקון, והוויכוח שלנו עם משרדי האוצר והחקלאות בתקופה האחרונה לא היה על עצם התיקון, אלא על העומק שלו".

איפה מונח הקי שלהם?

הקי שלהם הוא "חוק הגליל" המקורי. כלומר, אם התוספת לסובסידיה היתה 10 אחוזים כיום שהתקבל החוק, הם רוצים להוריד אותה ל-10 אחוזים, ולהצמידה, במקום למדד, ל"עלות הייצור התחשיבי" (מחיר המטרה. המחיר שאליו צריך להגיע בשוק כשביל לכסות את ההוצאות). את זה אנחנו לא יכולים לקבל.

לחצים פוליטיים

לפחות בעניין הסובסידיה זה דווקא נשמע די גיוני.

נכון, אבל יש עוד פרמטרים שצריכים להילקח בחשבון. אנחנו רחוקים מהשוק, עלויות חימום הלולים כאן גבוהות ביחס לאזורים אחרים, והיו לנו גם השקעות גדולות מאוד כתוצאה מהגדלת המכסות. בנוסף לכך היתה כשנת '91 ירידה של 10 אחוז ברווחיות ענף הלול. לכן, ביקשנו משר החקלאות שהחלטה כסובסידיות תהיה הדרגתית. אנחנו מברכים על טווח זמן של 5 שנים, כאשר כל שנה יורידו את הסובסידיה בכ-5 אחוזים, עד לרמה של 20 אחוז. הם

מתעקשים על סובסידיה של 10 אחוזים בלבד, ומאז ספטמבר, כל העסק הפך לסחר סוסיס ולחצים פוליטיים.

מה קורה היום, ערב קבלת התקציב?

האוצר קצת התרכך, והיום הוא מדבר על סובסידיה של 17-16 אחוז ותקופת הסתגלות של שלוש שנים, בסיומה נגיע ל-14-15 אחוז.

ועם זה תוכלו לחיות?

זאת תהיה פגיעה קשה מאוד, אבל הבעיה היא, שאנחנו לא יכולים להוציא מהם יותר. מה שמקומם אותנו, זה שרווקא הממשלה הזאת, שהכריזה כראש תוצות על שינוי סדרי העדיפויות במדינה, הולכת לקחת לנו את מה שקיבלנו בתקופת הליכוד. הקיצוץ המדובר יקטין את הסובסידיה לכל האיזור, כולל רמת הגולן, בכ-8 מיליון שקל, וזה בהחלט סכום משמעותי.

איך אתה מסביר את זה, שדווקא ממשלה שלנו

לא ממש איתנו?

יש לזה שתי סיבות עיקריות: ראשית, הפקידות הבכירה במשרד האוצר לא השתנתה, והיא תמיד היתה נגד החוק. דבר שני, זה שמעמדו הפוליטי של שר החקלאות, יעקב צור, לא מאפשר לו לעמוד מול האוצר. אם יש ויכוח בין שני המשרדים, העניין עובר להכרעתו של ראש הממשלה, וצור עומד שם רע בגלל מנכ"ל המשרד, שמעוז שבס. עובדה, משרד החקלאות הציע בישיבת הממשלה לקצץ 5 אחוזים בלבד מהסובסידיה, ובוו להסתפק השנה. האוצר לא הסכים. החקלאים משלמים היום את מחיר היחסים העכורים בין משרד החקלאות למשרד ראש הממשלה, וחבל.

"פצע פתוח"

"קצת נדיבות לא היתה מזיקה לה, למפלגת העבודה". ח"כ חגי מירום על ההחלטה לשנות את "חוק הגליל"

"העבודה רואה בגליל איזור מועדף". מירום

ממשלת הליכוד לא היה פרי מדיניות ממשלתית, או תוצאה של תהליך מתוכנן, ואילולא שיתוף הפעולה שלנו, חברים מהעבודה, הוא לא היה מתקבל. בתקופת הליכוד היו העדפות לאזורים אחרים - יהודה ושומרון וחבל עזה - והגליל דווקא הופלה לרעה. צריכים לראות את כל התמונה: ממשלת העבודה לא מקשה על הגליל. יש לנו העדפה ברורה לאיזור הזה, ואני מאמין שבתוך חצי שנה יהיו לזה תוצאות בשטח".

א.ב.

"תמכתי בשעתו בחוק הגליל", אומר ח"כ חגי מירום, "כי חשבתי שהמדינה צריכה לתת לחבל ארץ זה העדפות וחזיוקים, שיאפשרו לתושביו להתפרנס בכבוד. נכון, היו מי שניסו או להציג את החקיקה הזאת כ'נוראה', אבל זה לא היה המקרה הראשון בתולדות המדינה בו ניתנו תמריצים לאזורים שנחשבו כמועדפים מבחינה תישיבותית, כטחונית, או שניהם גם יחד.

"לצערך, החליט שר האוצר, אברהם (בייגה) שוחט, שלא להעדיף בעניין הזה את הגליל על פני חבלי ארץ אחרים, ולכן הציע לשנות את החוק. מבחינתך, המצב ששרר באיזור לפני שלוש שנים לא השתנה - הגליל נאבק כאותם קשיים, טרוד כאותן בעיות כטחוניות וסובל מאותו מחסור במקורות תעסוקה - ולכן נכנסתי למאבק נגד התוכנית הזאת של הממשלה. היה ברור, שהחוק הולך להשתנות, כך שיעקר המאבק שלנו מוקד בירידה הדרגתית של הסובסידיה, שתקטין עד כמה שאפשר את המכה. המתנגדים הנמרצים ביותר של החוק היו יו"ד ועדת הכספים, גדליה גל, וחבר הוועדה, חיים (גזימס) אורון, שלא אהבו את החקיקה שהתקבלה בזמנו. מאחר והשר השאיר את העניין לטיפול של ועדת הכספים, הוויכוח שלנו היה בעיקר איתם.

"ההחלטה להשאיר את הסובסידיה על 16 אחוזים, בהחלט לא מחמיאה, וחבל לי על כך. עם זאת, היה לנו גם הישג. סוכם שהסובסידיה תהיה על כל המכסה שניתנה למגדלים, כלומר גם מעבר ל-500 טון. צריך גם לזכור, שבשעתו דובר בחוק על סובסידיה של 10 אחוזים, והיום היא עומדת על 16 אחוזים. עם זאת, הנסיגה מהחוק מהווה פצע פתוח בכשרם של אנשי הגליל, וקצת נריכות לא היתה מזיקה למפלגת העבודה, שבהחלט רואה בגליל איזור מועדף".

נשמעת באיזור טענה, שמה שהליכוד נתן, העבודה לוקחת. "יש משהו בטענה הזאת, ואני מאוד מצטער שזה קרה בשלב כל כך מוקדם בחייה של ממשלת העבודה. עם זאת חשוב לזכור, שהחוק שהתקבל בתקופת